Написав Володимир Самойленко
Вівторок, 28 жовтня 2014, 18:05

Джерело: Читомо

Директор видавництва «Ніка-Центр» Володимир Самойленко розповів Читомо, як пройшов відбір і виграв безкоштовну участь у 66-му Книжковому ярмарку у Франкфурті-на-Майні й «пройшов європейські курси» підвищення кваліфікації.

Майже двадцяти п'яти років сягає мій досвід у видавничій справі. Саме стільки (менше на два роки) існує наше видавництво. Проте досі якось не спадало на думку, що, крім звичайних турбот та щоденного виживання, десь у світі відбуваються події, що об'єднують та згуртовують весь видавничий загал, розставляють віхи та створюють тренди сучасного книжкового ринку. Воно б і досі не спало на думку, проте ще позаминулого року друзі та колеги-видавці підказали: «Ти ж ніколи не був на Франкфуртському книжковому ярмарку? А чи знаєш ти, що для таких видавців існують спеціальні програми його відвідування?»

Звичайно, я не знав. І почав шукати. Не наводитиму тут посилання, бо з кожним роком вимоги та перелік документів трохи змінюються, проте кожен бажаючий зможе знайти ті посилання на сайті ярмарку, щоправда, з'являються вони у грудні-січні місяці. Програм, власне, дві. Одна – «Invitation programme», друга «Fellowship programme».

Певна річ, не все так легко і просто. Існують базові вимоги. Це, по-перше, досить впевнена англійська, бо без неї виявиться неможливим не тільки брати участь у заходах програми, але й просто розуміти викладачів та колег, ба більше – персонал готелю та ярмарку, мова потрібна по вісімнадцять годин на добу. По-друге, той, хто бажає потрапити до програми, повинен не мати досвіду участі у Франкфуртському ярмарку,

принаймі зі стендом. І, по-третє, потрібно заручитися трьома рекомендаціями від провідних світових видавництв. Також існує віковий ценз, що більшою мірою стосується другої програми, хоча рік по року ця вимога теж може змінюватися.

Минулого року мені просто відмовили, хоча з усіма перерахованими і не перерахованими вимогами вдалося впоратися. Пояснення просте – того року «Invitation programme» спеціалізувалася винятково на видавництвах дитячої літератури. І я з своєю філософією, психологією й історією просто не «вписувався». На тому було поставлено хрест, і Франкфурт залишився просто мрією… аж до цього року, коли назва моєї рідної країни замайоріла на шпальтах і екранах засобів інформації усього світу у зв'язку з трагічними і іноді радісними подіями. І про мене згадали, хоча я твердо вирішив цього року не гаяти час на збір документів.

Так мрія збулася. І я став одним з двадцяти п'яти учасників «Invitation programme» 2014 року із усього світу, і на довгих десять днів потрапив до гостинної Німеччини, п'ять – лекції, семінари і навчання, п'ять – власне ярмарок.

Не буду приховувати, заочно поставився до своєї інтернаціональної команди досить скептично – дуже вже різні і далекі країни, кожна зі своїми проблемами, а до навчання з певним острахом, бо видавничі реалії заможної Німеччини і злиденної України разюче несхожі. І помилився, дуже помилився.

Що вдасться зустріти таких цікавих, розумних і дотепних людей, я й уявити собі не міг. Незважаючи на колір шкіри, вік, континент і життєвий досвід, всі вони були Видавцями з великої літери, ентузіастами, що належали до нашого цеху, нашої спільноти. Кожен чи кожна є безперечною особистістю, сильною і досвідченою. І проблеми виявилися спільними, а от спроби їхнього розв'язання – різними, і безперечно, цікавими

для інших.

Окремо треба сказати про наших господарів. Більше гостинних, більш зацікавлених і більш доброзичливих людей я просто не зустрічав. Корі фон Маєнбург та Доріс Оберляндер – чарівні, розумні і терплячі. Фахівці, що вболівають за свою справу, і зовсім неформально ставляться до своїх гостей, намагаються допомогти у всьому, полегшити адаптацію та зробити ярмарок плідним. Згадую, що задовго до ярмарку, виходячи з профілю видавництва, кожному був надісланий перелік німецьких видавців з контактами, яких могли зацікавити наші книги, і навпаки.

І ось настав час прибуття. Кожного з учасників зустрічали у величезному аеропорту і групами відправляли у маленьке містечко Оберурзель, яке стало нашою домівкою на ті десять днів. Чудове, чисте, зелене, сповнене свіжим повітрям, воно простягалося у передгір'я Таунуса, а, з іншого боку, зливалося з передмістями Франкфурта. Заможні люди купують тут собі маєтки, щоб віддалитися від гамірного мегаполісу. Саме тут, у чудовому Парк-готелі, і відбувалися усі заходи програми.

Виявилося, що п'ятеро колег беруть участь у семінарі вдруге. Що під кінець програми німці самі обирають найбільш активних і цікавих учасників і пропонують їм узяти участь у програмі наступного року. Саме кожен з цих колег, виходячи з свого минулорічного досвіду, робив доповідь «Як вижити у Франкфурті». Й іноді така розповідь була варта окремого захоплюючого оповідання.

Зовсім не формальним, а практичним і цікавим виявилося представлення офіційних осіб програми, її практичних цілей і завдань. А виступ кожного із нас з метою представити своє видавництво перетворився на доброзичливе фахове обговорення видавничих і особистих проблем.

Організатори запланували спочатку перед аудиторією семінару, а пізніше і на самому ярмарку для широкого загалу виступ трьох видавців з країн, що потерпають від військових конфліктів різної генези, а саме Нігерії, Сирії та України.

Ця подія виявилася для мене найбільш хвилюючою, бо представляти свою країну і своє бачення проблем і конфлікту є дійсно складним та відповідальним. Проте ми

впоралися. Пізніше, на ярмарку це обговорення, модератором якого був один з найвідоміших німецьких політичних оглядачів, набуло розголосу і потрапило до шпальт часопису, присвяченого власне ярмарку. А реакцією на моє висловлювання «хто візьме до рук книгу, не буде брати автомат» були тривалі оплески.

Також у програму семінару входила зустріч з представником невеличкого німецького видавництва «Брандес енд Апсель», що ділився досвідом виживання саме маленького, проте стійкого підприємства. «Ми не продукуємо бестселлерів, – повторював пан Брандес, – ми робимо добротний цікавий продукт, і вміємо його пропонувати та продавати». Питанням до нього, здавалося, не було кінця.

Найважливішою та найочікуванішою подією програми був семінар «Права та ліцензії». Тривав довго, проте, недостатньо, щоб охопити усі аспекти цієї важливої теми. Нас ділили на групи, тих, хто має досвід продажу прав, та тих, хто лише намагається долучитися до світового ринку із своїм продуктом.

Крім теоретичної частини, було дуже багато суто практичних тренінгів: про що говорити, як зацікавити, що саме пропонувати, як торгуватися і багато іншого. Навіть мова кожного зазнавала критики. Виникали навіть парадокси, коли носії англійської, наприклад, з Південної Африки, мали говорити повільніше і чіткіше за нас неофітів, щоб влучно донести свої пропозиції людям, що не так добре говорять і розуміють ту мову. Ми дуже вдячні організаторам за вибір викладачів, що багато років опікуються саме цією цариною і мають, чим поділитися.

Ще однією важливою подією програми був семінар з оформлення книжок, сучасні тенденції, приклади вдалих і невдалих зразків, а також розгляд і критичне обговорення книжок учасників.

А завершенням навчання була чудова дружня вечірка для обох програм на судні «Й.В.Гете». Всесвітньо відомий поет, до речі, народився у Франкфурті. Тут було усе, і ділові контакти, і дружні розмови, і гарна вечеря, і танці.

А потім був, власне, ярмарок. Сказати, що він великий, – це просто не сказати нічого. Це просто інше місто, місто у місті, величезні футуристичні павільони з безліччю ліфтів та ескалаторів, переходів та галерей. І з транспортом, що ходить від павільону до павільону. І з усім видавничим світом, представленим там.

Цього року не було офіційного стенду України. Чи гарно, чи ні виглядав він раніше – я не беруся сказати. Проте в умовах підвищеної цікавості до нашої країни, на мій погляд, можна було знайти мінімальну суму, потрібну для цього. Шість стендів окремих видавництв (включно із чудовим «Видавництвом Старого Лева») губилися у розмаїтті виставкового представництва. Я склав перелік «наших» і завзято рекламував відвідувачам, де ще можна знайти щось українське.

До мене долучилися друзі з «Видавництва «Кальварія»» та «Нори-друк». Утрьох ми облаштували мій стенд, вивісили прапор і прапорці України, намагалися створити затишок. Запитали у «своїх німців», чи можна на чільне місце повісити напис «Україна». Після тривалих погоджень (знов-таки німецька акуратність та пунктуальність), нам дозволили це зробити.

Приходили знайомитися не тільки найвищі посадові особи ярмарку (зокрема, її голова – Юрген Боос), а й начальник охорони, який повідомив мене, що у випадку провокацій з боку росіян, я маю телефонувати особисто до нього, він поруч. На щастя, не знадобилося. Я, як і раніше вважаю, що культура не є стороною конфлікту, і саме вона у майбутньому може стати тим підґрунтям, що об’єднає наші розладнані з вини окремих індивідів народи.

Завдяки вдалому плануванню моїх досвідчених колег, ми мали по десять зустрічей на день, і на нашому стенді, і на стендах відомих світових видавництв. Усі цікавилися Україною, намагалися розпитати, щось зробити, хоч якось допомогти. Чи дадуть ці зустрічі плоди, невідомо, покаже майбутнє, проте інтерес до української книги є і він зростає.

Не обійшлося й без курйозу. В передостанній день, коли організатори влаштували для нас вечірку у бізнес-клубі ярмарку, ми розділилися, і невеличкою групою намагалися потрапити додому раніше за інших, хто лишався на танці. Ярмарок завершив роботу, і група із семи осіб півтори години блукала цим освітленим, екзотичним, футуристичним містом із своїми глухими кутами і закритими дверями, освітленим, наче у фільмі жахів. До потрібної станції метро ми так і не вийшли, проте мали додатковий кількакілометровий марш до іншої станції вже за територією ярмарку. Зрозуміло, що потрапили ми до свого готелю набагато пізніше за інших, питаючи себе, так в кого з нас таки були танці?

А наступного дня був день публіки, і було дуже-дуже багато розмов про Україну. Відвідувачів не так цікавили книги, як живе спілкування з людьми з батьківщини, реальні події і те, чим зараз дихає Україна. Звичайно, було чимало людей, отруєних російським телебаченням, які намагалися вчити нас життю. Потрібно було багато терпіння, щоб хоча б спробувати зламати стереотипи, донести хоч подих правди до тих, хто хотів її знати.

Але усе минається. Минув і ярмарок. Унікальний досвід, без якого, звісно, можна було пережити, але якого я набув, і який залишиться у моєму житті. Друзі з усього світу, просто гарні люди, що творять і працюють на одній з нами ниві. З ким ми будемо підтримувати контакти, і кому я щиро бажаю (як і самому собі), щоб наша видавнича справа з суцільного ентузіазму перетворилася на справжній бізнес. І величезна подяка за все Франкфурту-на Майні і його гостинним мешканцям.